

Kličekla, šolskega voditelja pri Sv. Jerneju nad Muto, ter tja namestil Ivana Verbiča. — Višji šolski svet v Ljubljani je premestil službenim potom učitelja Ivana Pišla iz Sevnice na dvorazrednico v Soboti. — Višji šolski svet v Ljubljani je premestil iz službenih ozirov učitelja Miroslava Lešnika od St. Vida pri Ptuj na petrazrednico v Marbek. — Višji šolski svet v Ljubljani je odstavil Marijo Anoskovo, učiteljico pri Sv. Petru blizu Radgone.

— **Kaj pa schulvereinske šole?** »Slovenec« piše: Morali bi jih čisto preprosto zaseči, in sicer brez vsake odškodnine. Kako je mogoče zagovarjati to? V teh šolah je doživljal naš narod največje žaljenje, najhujše, najzavratnejše preganjanje. V teh poslopih je vojeval nemški narod zoper naš narod najžalostnejši boj. Našo dečo so nam odtuževali z brezobzirnostjo, ki jo je zmožen samo brutalni način nemškega obmejnega, germanizatoričnega boja. V teh šolah so vzgajali najhujše poturice, najzagrizenejše sovražnike našega imena, najboljši zidarje nemškega mostu do Adrije. Zato bi morali ob proglasitvi naše svobode postopati z njimi, kot ravnaš z imetjem onega, ki je svobodni najhujši sovražnik. Ne pa, da se sedaj še pogajamo prav ponižno, da vprašujemo, ali je »Schulverein« pripravljen prodati ta poslopja. Ko sem slišal o tem pogajanju in sem nekemu gospodu povedal svoje mnenje, mi je odgovoril tako-le: Zakona o razlastitvi še ni, o nedotakljivosti posesti še vedno velja stari avstrijski zakon. Kaj se to pravi? Saj tu vendar ne gre za posest poštenega posestnika. Nasprotno! Tu gre za posest političnega zločinca, najhujšega sovražnika našega imena in slovenskega čustvovanja, ki mu moramo zaseči njegova bojna sredstva. Zasega teh poslopij je naša narodna dolžnost. Vsa poslopja, vse imetje »Schulvereina« naj postane državna last — brez odškodnine. Če število nemški otrok zadosti ukrepu višjega šolskega sveta, naj se dovoli v njih pouk. V krajih pa, kjer število nemških otrok ne dosega predpisanega števila, se dajo ta poslopja na razpolago občini, ki naj ukrene z njimi kakor potrebno. Ravno tako naj se postopa z »Südmarko«.

— **Iz Prevalj nam pišejo:** V Prevaljah je brezredna ljudska šola z dvema ekspoziturama na Fari in v Lešah. Na vseh treh šolah je tačas 484 učencev, od teh 452 Slovencev, 30 Nemcev in 2 Italijana. Vkljub temu je bilo do sedaj na teh šolah nastavljenih 10 nemških učnih oseb, od katerih sta le eden učitelj in edna učiteljica za silo znala slovenski. Sedaj so te učne osebe izmenjane s slov. učiteljstvom. Dasi so skoro vsi učenci sami Slovenci, je pouk vendar težaven, ker so do sedaj pisali učenci slovensko z nemškimi črkami. Četudi je začetek v takih razmerah za učitelja in za učenca težaven, vendar otroci kažejo veselje do učenja in bi bil uspeh popolnejši, ako bi starši svoje otroke bodrili z marljivemu učenju. — Je pa še nekaj takih Nemcev tu, ki hočejo razširjati zli nemški duh. Omalovažujejo sedanjí preobrat v šolah ter škodijo s tem ugledu slov. učiteljstva in vzgoji lastnim otrokom. — Pred par dnevi je dobil tu živeči žel. uradnik v p. bivši nadporočnik Müller od razrednice slov. opomin, naj doma opozori, oz. kaznuje svojega otroka, ki je v šoli neposlušen in nemiren, dasi bi sicer lahko bil dober učenec. Ta nemški prihodnik pa ni storil svoje očetovske dolžnosti napram lastnemu otroku, temveč se je razljutil nad šolskim vodstvom ter slovenski opomin vrnil z opombo: »Zuschriften in einer mir fremden Sprache wandern das nächste mal in den Papierkorb«. — Ako si posamezni Nemci v Jugoslaviji upajo na uraden dopis javno tako odgovarjati, je naravno, da učiteljstvo ne bo v njih dobilo zaželjene podpore pri vzgoji njih otrok. Taki brezposelni hujskači, ki sicer mrzijo Jugoslavijo, ki jim pa izvrstno diši naša prehrana, še vedno stanujejo po naši dolini, medtem ko mora naše učiteljstvo zaradi pomanjkanja stanovanj v najprimivnejših prostorih po gostilnicah za drag denar stanovati. Ako bi si Slovenec dovolil v slovenski tak odgovor na uraden opomin v Nemški Avstriji ali na Madžarskem, bi dobil takoj zasluženo plačilo. Milo za drago tiče tudi onim tujcem v Prevaljah, ki sovražijo in žalijo naš uradni jezik!

— **Iz črnomalskega okraja nam pišejo:** Pri zadnji razdelitvi učiteljske aprovizacije v črnomalskem okraju so je bili deležni samo učitelji (odnosno učiteljice), dočim so bile soproge in otroci popolnoma na prezrti. — Prosimo pojasnila, kam sodijo učiteljske družine, ako ne k učiteljski aprovizaciji? Pri uradniških aprovizacijah se štejejo vsi člani družine. Čemu pri nas izjema? (Op. uredn.: Učiteljske družine se vsekakor štejejo k učiteljski aprovizaciji. Tako je n. pr. v Ljubljani, pa tudi drugod ne bo drugače. Ker morajo jesti tudi učiteljske žene in otroci, jim mora pre-

skrbjevati živila učiteljska aprovizacija. Drugega pripomočka ni.)

— **Društvo belgrajske šolske omladine.** V Belgradu so osnovali društvo pod tem imenom; smoter mu je organizirati delo omladine na kulturnem in umetniškem polju, pa tudi na polju športov. To društvo je asimiliralo v sebi vsa nekdanja dijaška udruženja. Člani so študenti, dijaki višjih razredov srednjih šol in dijaki umetniških šol. Društvo deluje v sporazumu z ostalimi sličnimi društvi v Jugoslaviji. Naslov. društva je: Belgrad, Kralja Milana ulica št. 92.

— **Čipkarske tečaje in njih učiteljstvo** kakor tudi pletarske tečaje in njih učiteljstvo na slovenskem ozemlju (tudi na zasedenem) je deželna vlada prevzela v svojo oskrbo. Učiteljstvo je začasno uvrstila v status Ljubljanske državne obrtne šole, ki je obenem prevzela vrhovno vodstvo čipkarskih in pletarskih tečajev. Plače učiteljstva so nakazane pri ravnateljstvu državne obrtne šole, in sicer od onega dne dalje, s katerim je bila plača od bivše Avstrije ustavljena.

— **Črne koze na Vinici v Beli Krajini.** Ker so se na Vinici v Beli Krajini pojavile črne koze, so šole dne 6. t. m. zatvorile.

Srednješolske vesti.

Osebnosti. Licejskim učiteljicam Fridi Kličevi, Mariji Wirglerjevi, Mariji Wessnerjevi in Albini Ramovševi v Ljubljani je podelil poverjenik za uk in bogočastje naslov profesorice.

Preureditev profesojskih plač. Po novi regulaciji učiteljskih plač dosežejo tudi učitelji na meščanskih šolah prejemke VII. činovnega razreda državnih uradnikov, torej iste najvišje dohodke, ki so jih dosegli dosedaj učitelji na srednjih šolah in učiteljskih, razen nekaterih ravnateljev. Komisija za enotno ureditev uradniškega vprašanja je, upoštevajoč želje stanovske organizacije srednješolskih učiteljev, izdelala načrt naredb o delni preureditvi službenih prejemkov učiteljstva na državnih srednjih šolah in učiteljskih. Po tej naredbi se pomaknejo vsi glavni učitelji in vse glavne učiteljice na učiteljskih v VII. čin. razred, ko dobe tretjo petletnico, in v VI. činovni razred, ko dobe peto petletnico. Za povišanje v višji činovni razred se zahteva zadovoljivo službovanje v zadnjem petletju, ko dosežejo navedeni učitelji, oziroma učiteljice 29. službeno leto, dobe osebno doklado letnih 600 K, ki se šteje v pokojnino. Ravnatelj srednjih šol in učitelj se vvrste takoj pri imenovanju v VI. činovni razred. Maksimalna doba v kateri mora vsak suplent postati definitiven, se skrajša od 8 let na 6 let. Nagrade za nadure se zvišajo za 100 odstotkov. Naredba obsega tudi določbe o plači suplentov, dalje posebne določbe o vadniških učiteljih in učiteljih glasbe in telovadbe. Ker zahteva naredba zvišanje državnih izdatkov, se pošlje s priporočilom finančnemu ministru v Belgrad v odobrenje.

Srednješolske organizacije — dovoljene na Hrvatskem. Sporazumno s poverjenikom za uk in bogočastje dr. Rojcem je dovolil v Zagrebu nadzornik srednjih šol dr. Bosanac, da se smejo srednješolske organizirati in prirejati shode.

Književnost in umetnost.

Spominu Ivana Cankarja (1876—1918). V prid Cankarjevemu spomeniku izdali njegovi prijatelji. Založila »Omladina«, Ljubljana 1919. Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Str. 33. — Vsebina: Oton Zupančič: Posmrtnica; dr. Ivan Lah: Nekrolog; Zoilka Kveder-Demetrovičeva: Prigodno smrti; Oton Zupančič: Slovo ob rakvi; Alojz Kraigher: Ob sedmimi; Djordje Cirić: U spomen Ivanu Cankaru; dr. J. Slebinger: Cankarjevi spisi; aforizmi iz Cankarjevih spisov. — Dar prijatelj — spominščica na grob — odprta vrata v kraljestvo Cankarjeve umetnosti. — I.

Dr. R. Nachtigall: Južno-slovansko-italijansko sporno vprašanje v luči nekaterih znanstvenih podatkov. — Izdala in založila »Omladina« 1919. Tiskala Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Str. 19. Cena 1 K. — Naš odlični znanstvenik, vseučiliški profesor dr. R. Nachtigall, dokazuje na temelju najzanesljivejših virov, da nimajo Italijani do našega, sedaj zasedenega ozemlja nobene pravice. Slovani tvorijo tod prvotnejše prebivalstvo, sedanji Italijani na naši zemlji pa niso potomci Staroromanov, nego so priseljenci, ki so se mnogo pozneje z nasiljem vrinili v naše narodno telo. Z jasno razpravo je pisatelj znanstveno dokazal, da nimajo italijanske aspiracije po našem ozemlju nikake opravičenosti. — I.

Narodna umetnost. Višji šolski svet v Ljubljani je izdal sledeči razpis: I. Vsem okrajnim (mestnim) šolskim svetom,

2. ravnateljstvom vseli srednjih šol in učiteljskih v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani. Bivši deželni šolski svet v Ljubljani je priporočil z razpisom z dne 18. junija 1918, št. 3647, zbirko »Narodnih vezenin na Kranjskem« v rlo delo profesorja risanja na mestnem dekliškem liceju v Ljubljani, Alberta Siča, ki je izšlo v založbi knjižarne Ig. pl. Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani, ter to zbirko odobril kot pomožno knjigo za ženska ročna dela in 3. in 4. del tudi za prostoročno risanje na ljudskih in meščanskih šolah, na moških in ženskih učiteljskih ter na mestnem dekliškem liceju v Ljubljani. —

Imenovani profesor je zbral tudi vzorce našivov in vezenin na starih kožuhih ter vzorce pirhov, ter jih namerava izdati v lastni založbi. —

Ker imajo vse te zbirke namen, domačo slovensko ornamentalno umetnost rešiti pozabljenosti, ter jo na novo oživiti in uvesti v slov. umetne obrti, a tudi svetu pokazati kulturno slovenskega naroda, in ker se naspred dajo uporabljati pri prostoročnem risanju na vseh ljudskih in srednjih šolah ter na učiteljskih, višji šolski svet znova najtopleje priporoča vsem ravnateljstvom srednjih šol in učiteljskih v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani v nabavo za poedine šole kot kulturni prispevek in kot pripomoček za risanje, oziroma za ročna dela. —

Sestinsedemdesetletna zbirka »vezenin«, od katere sta že izšla I. in II. del (K 8.50 in K 7), stane okroglo 45 K, štiriindvajsetletna zbirka vzorcev na kožuhih bi utegnla stati 12 K, desetletna zbirka pirhov pa okroglo 5 K. —

Ker namerava, kakor rečeno, profesor Sič izdati zadnji dve zbirki v lastni založbi in bi mogel to storiti le tedaj, ako dobi zagotovilo, da si naroče ti dve zbirki vse slovenske šole, se priporoča, naj se obrnejo vsa ravnateljstva in vodstva naravnost na profesorja Alberta Siča ter naroče pri njem ti zbirki. — Pristavek ad 1): O tem se obvestijo vsi okrajni (mestni) šolski sveti z naročilom, da naj opozore vsa vodstva (ravnateljstva) podrejenih ljudskih (meščanskih) šol na vse zbirke ter jim zlasti priporočajo naročitev zadnjih dveh zbirk pri profesorju Albertu Siču. — Pričakujemo za trdno, da ne bo šole, ki ne bi upoštevala tega razpisa. Naša dolžnost pa je tudi, da pridejo vse te zbirke med narod, ki so mu namenjene, zato priporočajmo, da si jih naroče tudi privatniki, zlasti žene in dekleta. Da je nabava lažja, si more vsakdo naročiti vsa ta dela tako, da dobiva na mesec po dva zvezka po 2 K.

Der Mord von Sarajevo und Tiszas Schuld an dem Weltkrieg. Spisal dr. J. A. Žibert. Umor v Sarajevu. (Dostavki h gorenji brošuri). Spisal I. Dolenc. — Dve velezanimivi in pa prav poučni brošuri, ki nam vsaj deloma razkrivata one dvorne intrige, katerih je moral biti naš pokojni habsburško-lotarinški dvor tako poln, da je slednjič moralo priti do katastrofe. Avtor dr. J. A. Žibert, po poklicu duhovnik in knjižničar na univerzi na Dunaju, je pač le malo posvetil v ono tajinstveno vprašanje, ki pretresa ves civilizovani svet, kdo je nanreč zakrivil sedanji svetovni požar. — e-a.

Rezervni sklad Zaveze.

»Znamenja kažejo, da bo morala deputacija (učiteljska) v najkrajšem času na pot v Belgrad. Če pa bodo prispevki tako počasi kapali, ne bo citiranega sklepa mogoče izvršiti v tekočem letu. To bi bilo v nedogledno škodo vsemu učiteljstvu. Več danes ne moremo povedati. Kdor se zaveda svojih dolžnosti — ta jih naj stori! Prosil in opominjali ne bomo nikogar, a tudi nihče ne bo smel krivde zvrčati na druge!« — Tako se glasi pripomnja k VIII. izkazu rezervnega sklada Zaveze v štev. 6. »Uč. T.« — Vedno mi brani po ušesih, odkar sem jo prvič prečital. Čital sem jo večkrat, misleč in upajoč, da zasledim v njej vendarle kako mesto, ki mi razprši črnogledi pesimizem, ki mi je zazijal nasproti ob prvem nje čitanju. Zaman! Čim večkrat čitam omenjeno pripombo, tem bolj črna in tem temnejša vstaja pred menoj naša prihodnost za slučaj, da bi ne mogla naša deputacija izvršiti svoje misije o pravem času bodisi iz tega ali onega vzroka. Naj žalostneje izpričevalo naše stanovske zavednosti pa bi tvoril vzrok: pomanjkanje gnotnih sredstev, ki bi ga zakrivilo oni pripadniki našega stanu, ki jim je celo znesek borih 5 K prevelik, da bi ga žrtvovali v dosega neprecenljivih skupnih naših stanovskih in šolskih koristih. Mar mislite prizadeti, da je z zadnjo regulacijo naših plač res že vse doseženo, kar nam pripada po pravici in pravih demokratizma? Kaj še! To je šele prvi klin na lestvi do naših vsestranskih pravic, gnotnih in pravnih. Mnenja sem, kakor tovariš urednik, da namreč: »Več danes ne moremo po-

vedati!« Sicer pa je pokazal »Uč. Tov.« v zadnjem času na to in ono izmed kričečih razmer z ozirom na naš stan in šolstvo takorekoč s prstom. Vas li vse to nič ne dirne?!

Da se z opustitvijo nameravane deputacije nepregledna škoda našemu stanu prepreči, naj si Zaveza izposodi potrebno vsoto, s pomočjo katere naj pošlje učiteljsko deputacijo v Belgrad o pravem času, da se ne bo kaj zamudilo. V ta namen izposojeni znesek naj se v povračilo razdeli na učiteljstvo, včlanjeno v Zavezi, od računski seveda že v to svrhu vplačano vsoto in prispevajoče člane. V smislu tozadevnega sklepa upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918 je v vplačilo tega organizacijskega davka vsak član Zaveze tako obvezan kot vplačevanja udrine. Naj se torej imenuje »organizacijski davek«, ne pa »prostovoljni organizacijski davek«.

Fr. Zupančič.

Za rezervni sklad Zaveze.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. dec. 1918)

X. izkaz.

Učiteljstvo na Ciril-Methodovih šolah in na bivši pripravnici v Trstu 540 K, in sicer po 20 K: Gangl E. in Pretnar Miroslav; po 10 K: Čeh Egidij, Čok Andrej, Dimnik Ivan, Dimnik Slavoj, Katnik Valentin, Kos Fran, Mahkota Karel, Marinček Fran, Petrovec Ciril, Ribič Josip, Šeme Anton, Škabar Matija, Vrščaj Ivan, Vouk Anton, Vtvar Ivan; Marija Arriglerjeva, Nikolina Carcovičeva, Antonija Cerarjeva, Ana Črnagojeva, Valerija Čučkova, Josipina Delkinova, Marija Dolenčeva, Vida Krsnikova-Dimnikova, Mira Engelmanova, Roža Goljjeva, Olga Goljevščkova, Ana Gantarjeva, Pavla Hočevarjeva, Amalija Hartmanova, Marija Herenova, Eleonora Berkočeva, Marija Kmetova, Helena Kraigherjeva, Albina Lahova, Ivanka Mahničeva, Dana Nagujeva, Milena Perhavčeva, Ljudmila Pirjevčeva, Ljudmila Plaparjeva, Roza Ribičičeva, Milena Rohrmanova, Hermina Slekovičeva, Ana Švagljeva, Ljudmila Urhova, Dora Vinškova, Nada Vinškova, Olga Vrbičeva, Vida Vrtovčeva, Ema Zamejčeva, Elizabeta Žgurjeva. — Po 30 K: Vrbič Mihajl — (Čestitamo k tridesetletnici poroke!); Kosec Miško — Bučka. Po 20 K: Učiteljstvo v Slivnici pri Mariboru. Po 10 K: Režek Juraj — Ljubljana; Lunaček Aleksander, Brezovar Matija, Marija Brolihova — St. Rupert na Dolenjskem; Bertonec Josip — Kovor pri Trzinu; Franica Bezeljakova, Bezeljak Ivan — Žalna; Rošker Fran, Marija Arnuševa — Trbonje p. Vuzenica; Kobal Josip — Grahovo pri Cerknici; Korbar Avgust — Preserje pri Ljubljani; Jezeršek J. — Križe pri Trzinu; Mikolič Ljudvik, Ljudmila Bukovičeva — Črnomelj. Po 6 K: Lea Rottova — Jurkloster pri Laškem. Po 5 K: Anica Čopova — Žirovnica; M. Potočnikova — Breznica; Hvala Karmen — St. Rupert na Dolenj.; Rape Andrej — Ljubljana; Marijana Sirkova, Andja Misljeva, Ela Kosmačeva — Grahovo pri Cerknici. — Današnji izkaz 801 K. Prej izkazanih 1735 K. Skupaj 2536 K.

Ivan Petrič,
Ljubljana — Sp. Šiška.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Naročniki pošiljajo zadnji čas razna poročila, vprašanja, reklamacije i. dr. in nakazujejo denar, namenjen v razne svrhe (konvikt, rez. sklad i. dr.) enkrat na uredništvo, drugič na upravništvo ali celo Učiteljski tiskarni. S takim zmedenim postopanjem povzročajo le nepotrebne pisarije, pota in vknjiževanja. — Upravništvo ima opravka le z izpremembami v naslovu — ki naj se pa takoj in točno podajajo! — reklamacijami in prejema edino le naročnino za »Učit. Tovarisa«. — Naslov upravništva stoji na čelu lista. — Kdor ima kako željo glede premembe naslova (služb. mesta, pošte), naj jo nemudoma naznani upravništvu, ki prireja nove naslove za tisk!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Pokojnina: 1. V današnji številki objavljamo naredbo, ki odgovarja na Vaše vprašanje. Izračunajte sami! 2. Ne!

V. J., poštni pečat Mozirje: Na anonimne stvari se ne oziramo. Sicer pa — berite in sodite!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Ne pozabite na rezervni sklad Zaveze!